

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszajelöl
 vagy megőrszésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes adatok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 5.

Barones Regni.

A nyári rekkenő hőségben izgalommal olvastuk egyik fővárosi lap híreit, a melyek Bártfa fürdő botrányairól szólnak.

Bártfa fürdő... a hol Erzsébet királyné utolsó évei egyikében oly örömmel nyaralt... a hol a magyar fürdővilágnak egyik új, vonzó tagját láttuk — közönséges botrányfészek, bünbarlang, kártyalebuj, uri zsványtanya.

És ezeket a botrányokat olyan névvel hozták kapcsolatba, amelyet az elbukott liberális rendszer emelt magyar bárói méltóságra, jutalmul a pártkassza körül kifejtett hasznos üzleti tevékenységért.

A név mellékes. Schwarcz, Grün vagy Gelb, tökéletesen mindegy. Födolog, hogy felvételt a magyar főnemességbe s neve egy bünbarlanggal, tönkretett fürdőbeteggel jött kapcsolatba. Egy báró ur neve.

Olvasom a régi, sárgult lapokra irt törvényeket, a krónikások fakult írásait. Mikor a baza veszélyben volt, elsőnek szálltak hadba az ország bárói, a barones Regni. Vérük hullása pecsételte meg szabadságunkat; tetteik teszik a magyar történelem legjavát. Ha a király tanácsot kért alattvalóitól, királyi széke körül első helyen álltak az ország bárói. Bölcsességüknek köszönjük azokat a hatalmas bäs-

tyákat, amelyeket a Corpus Jurisban emeltek elődeink s a melyek erősebbeknek bizonyultak a Kárpátok láncolatánál és Nándorfejérvár kő falainál.

»Az ország bárói« mint közjogi fogalom eltűnt, megtették nemes hivatásukat, megtartották a hazát s átadták szerepüket a kor által előtérbe vitt új erőknek. Áldás nevökre.

Vannak azonban ma is bárói az országnak. Új a czimerük verete, mint a pakfonpénzé. Új a nevük is: megfelel a dualisztikus rendszernek. Fele magyar, fele német. S legujabb a titulus, melyen a főnemesi címhez jutnak.

Régi báróink hétágu koronájának minden egyes ágára egy-egy érdem volt írva. Tudta azt minden magyar ember s tisztelte is a koronát, melynek az igazi, dobra nem ütött, mégis ismert érdem adta meg legszebb ragyogását. A mi magyar vérünk viselte, mindnyájunk büszkesége volt az őt ért kitüntetés.

Hát az ország új bárói? Ki tud azok érdemeiről?

Egyetlen lap, amely egyuttal közli a hamis bukottak és körözöttek neveit is: a hivatalos lap. »A közgazdaság terén szerzett érdemek elismerésül a magyar bárói méltóságot adományozom.« Közgazdaság! Ismerjük már ennek hivatalos jelentését a liberális »közgazdasági tevékenység« kelendősege óta.

Meg aztán: nagy lehet a höcsülete az

olyan érdemeknek, amelyek mellett hivatalos lapnak kell buzgón erősködni, másként senki sem tudna felőlük.

Bisson pompás vigjátékában, az Államtitkár urban mindig megfordítja a szolgálta köztársaság szobrát, valahányszor a szoknyavadász államtitkárnak hölgy látogatója jön. Akadhatna a hivatalos lapnál is egy ügyes szedő gyerek, aki megfordítaná a lap homlokán ékeskedő magyar czimert, ha efféle közgazdasági bárósítások jönnek alatta.

Mert bizony szégyene a magyar nemességnek, hogy régi dicső kiváltságaiból (főleg választások előtt) gseftet csináltak. A nemesség; főnemesség a liberális kezelés alatt közönséges bürüru lett, amelyek csak az árát jegyzik még magasan. Választások alkalmával baissere is kitűnően lehet vele spekulálni. A hétágu korona pompásan fogja megjavítani a Schlé-singer és társa lipótvárosi czég bélyegzőjét s busás kamatot hoz.

Leltárba és mérlegbe felvett üzleti aktiva lett a magyar bárói cím. Csoda-e, ha a gazdája ott értékesíti, ahol legtöbb kamatot remél utána zsebrevágni?

A római Caesarok azzal járták le a büszke consuli címet, hogy lovaiknak adományozták. Mily hatalmas erőnek kell lennie a magyar főnemesség, a barones Regni dicső multjában, hogy koronájukra még a közgazdasági bárók sem tudtak eddig homályt vetni?! **Dr. K. A.**

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadakozás békében.

(Esetek a gyakorlati és szolgálati szabályzatból, gyakorlati példákkal megvilágítva a cs. és kir. 60. magyar gyalogezred 1905. évi királyhídi táborozásából.)

Írta: **dr. Krüger Aladár.**

1. A reglama dicsérete.

— Mint előljáró beszéd. —

Mikor még bohó ifju voltam,
 (Mert az is voltam valaha.)
 Akkor lépett elémbé egy nap
 A reglama, a reglama.
 Ruhám kék volt, az övé sárga,
 Más minden gyászos fekete:
 Husz évemet bilincsbe verte
 A fegyelemnek vaskeze.

A pezsdülő, vig ifjuságot
 Kettősrendekbe préselé.
 Lakkos báli czipóm helyébe
 Hegyes bakkancsot irt elé.
 A káplár ur több volt előttem,

Mint a polgármester maga —
 S a káplárnál csak egy nagyobb volt:
 A reglama, a reglama.

Nevét szent áhitattal ejté
 A hadnagy, sőt a fráter is.
 Czitálták egyre nyakra-főre,
 Sőt némelyik értette is,
 S ha kizenez lyukra szólta a bakkancs,
 Komoly szó jött: »Az angyalát!
 Önkéntes, ön intelligens lény!
 Nem ismeri a reglamát?

Nem tudja, hogy nyolcz lyuk a forsrift?
 Ön, mondják, érettségizett,
 S megteszi azt, a mit minálunk
 Még a cigány tambur se tett...
 Haptákba álltam, jó keményen,
 De szivem elszorult vala,
 Látván, mily tudatlan vagyok én
 S milyen nagy böles a reglama.

Nos aztán végre e'buesztunk
 Szeges hü bakkancsom meg én.

Nem mondhatnám, hogy hősi társam
 Tulságosan megkönyvezém.
 Mély részvéteit néztem reája.
 »Utódom lábán, hü harát
 Csak tartsd tovább is tiszteletben
 A reglamát, a reglamát.

Szabadságom élvezni kezdtem.
 A civill élet óh mi szép!
 Mosolygó lányok, bájos arcok
 A civill ur a merre lép.
 És addig néztem jobbra balra
 A sok szép szőke, barna lányt,
 Mig egy pár barna szem reám mért
 Uj reglamát, uj reglamát.

Mondhatom, furcsa reglamáeska.
 Az ember azt hinné, szabad.
 Pedig dehogy! Rab lett, bilincsben.
 Am ajkán csak mosoly fakad.
 S míg egy kis kéz azt a bilincset
 Mind jobban lakatolja rád,
 Csókok közt boldogan tanulod
 A reglamát, a reglamát.

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó czég

— Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. —

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costümök, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A bihari választás.

Szokoly Tamás pártja ma, augusztus 6-án tartja hivatalos jelölő értekezését Biharban, Gálbory Sámuel elnöke alatt, Szabó József házában. A választási küzdelem nagy hullámokat ver. A központi választmány a vármege alispánjától karhatalom kirendelését kérte. A függetlenségi pártnak ugy országos, mint megyei központja nem avatkozik be a választás menetébe egyik jelölt érdekében sem.

Kristóffy és az olasz szoczialisták.

A belügyminiszterium ügyvezetője fölcsepott szoczialdemokratának. Ezt ma már minden újságolvasó ember tudja. Nagyban parolázik a vörösökkel, sőt még amnesztiát is akar ki eszközölni a bedutyizott agitátorok számára. Nagy az öröm, ezuttal igazán Izraelben. Hogy azonban Kristóffy nagynehezen nagyszerű népszerűséget még ebben a kétes formában sem képes általánosítani, azt már az agrárszoczialisták elítélő állásfoglalása is mutatja nagyhangu terveivel szemben, amelyeket az ipari szoczialdemokraták vezetői oly zajos helyesléssel kísérik. Ok tudják miért.

Az olasz szoczialisták már nem így gondolkodnak. Éppen úgy lesajnálják Kristóffy vezérlapjukban, mint nálunk az agrár szoczialisták. Gúnyosan elnevezik szoczialista miniszternek, fecsegőnek mondják, akinek gyöngédségét az magyarázza, hogy rá akarja uszítani a koalícióra a szervezett proletáriust. Szoczializmusát *csel fogásnak*, *rendőrrillatú nyomorúságos rókaságnak* nevezi a lap mindenképen jól értesült cikke, amely ilyenformán csöppet sem hizelgő a belügyminiszterre és az ő ugynevezett munkásbarátaira. Kristóffyval és terveivel még a valamennyire komolyabb szoczialdemokraták is tisztában vannak, még külföldön is.

A politikai válság.

Hatvanhetes tömörülés.

Az a törekvés, hogy a 67-es pártok egyítésével kijátszszák a függetlenségi pártot, igen furcsa híreket termel, melyeknek végcélja nem

egyéb, mint elhíttetni a néppel, hogy a függetlenségi párttal lehetetlen a megoldás.

A legfeltűnőbb hír, melyet világgá bocsátottak, hogy a király régen hajlandó lett volna az összes koalíciós követeléseket teljesíteni, ha ha a függetlenségi párt ennek ellenében lemondott volna a perszonál unió elvéről és a függetlenségi irányzat további fejlesztéséről. Állítólag a király ezen az alapon megkínálta volna Kossuthot a kabinetalakítással.

Hátha ez igaz is volna, akkor is csak dicsére volna Kossuthnak és a függetlenségi pártnak, hogy legalább évtizedekre terjedő uralmat visszautasítottak elvűségéből. Csak nem lehet gáncsolni pártot és pártvezért azért, mert nem mondanak le a személyes hatalom kedvéért egy nemzet multjáról és jövőjéről, a nép legemberibb és legtermészetesebb jogáról, a függetlenség és önállóság jogáról.

De különben az egész história nem is igaz. A király egyetlen pillanatra sem volt még hajlandó tovább menni gróf Tisza István katonai programjánál és Andrássy Gyulának, mikor a koalíció megbizottjaként nála jelentkezett, azt mondta, hogy katonai kérdésekben vele egyáltalában nem lehet beszélni.

Kossuth miniszterelnöksége.

A Kossuth epizód történetét egészen hiven és teljes hitelességgel adhatjuk. Igenis volt vagy négy napig szó arról, hogy Kossuth Ferenc legyen a miniszterelnök és alakítson olyan kabinetet, aminő neki tetszik; akár csupa függetlenségiemből. Sőt Kossuth Ferenc az első alapon, melyet kínáltak, hajlandó is lett volna vállalkozni.

Szögyény-Marich László ugyanis azt az ajánlatot tette Kossuthnak, hogy alakítson kabinetet és a katonai követelések kivételével csinálja meg az egész koalíciós programot. A katonai követelések elejtése ellenében a korona eláll a katonai terhek emelésétől, az ujonczosztalék felemelésétől és két éven át fel nem osztatja az országgyűlést. A két év alatt pedig békén tárgyalhatnak a katonai kérdések jövője iránt is. Kossuth ezt a tervet közölte elsősorban Andrássyval, majd a koalíció vezéreivel és valamennyien megegyeztek

abban, hogy ez az ajánlat elfogadható, amit Szögyénynyel közöltek is. Ekkor a király le-hívatta Pitreich és a kabinetiroda királyi megbízásból összeköttetésbe lépet báró Beckkel is Pitreichék pedig kisütötték, hogy a katonai terhek emeléséről sem lehet lemondani, mert a pénzt már elköltötték; az ujonczjutalék emelését meg a harcoképesség szempontjából nem lehet elejteni egyetlen napra sem. Ezek hallatára Kossuth szépen megköszönte a megtiszteltetést és Szögyény-Marich elutazott Budapestről.

Kristóffy nem czáfol.

Napok óta az a hír járja, hogy Kristóffy belügyminiszter már elkészítette az általános választói jogról szóló törvényjavaslatát, hogy ezt a vezérlő bizottság egy tagjával közölte és hogy legközelebb a hivatalos lapban vagy másutt nyilvánosságra fogja hozni.

Kristóffy ezeket a híreszteléseket nem czáfolja, mert azt hiszi, hogy ezzel keletlen lehet a szövetkezett ellenzéknek, azonban a dologban aligha van valami igaz. Utána járt tudósítónk a dolognak és megtudta, hogy a belügyminiszterium még az adatokat sem kérte be az országos statisztikai hivataltól; ott pedig az adatok még oly primitív és feldolgozatlan állapotban vannak, hogy ezek alapján még akarva sem lehet törvényt csinálni. De Kristóffy még megbízást sem adott a miniszterium egyetlen egy tagjának sem, hogy javaslatot készítsen elő és ha csak ő maga titkon és hasból nem csinált vagy csinál javaslatot; szó sem lesz a nagy garral hirdetett radikális reformjavaslat betérjesztéséről.

Valaki meg is kérdezte Kristóffytól, hogy miben áll a dolog és ő azt az orákulum-szerű választ adta: »Mi elhatároztuk, hogy semmit sem czáfolunk, akármit is irjanak, vagy mondjanak rólunk. Szegény szoczialisták felülnek az ilyen fogásoknak és felhasználják magukat a nemzeti áramlat ellen.

Apponyi nyilatkozza.

A reggeli lapok már röviden jelentést adtak arról a beszélgetésről, amelyet a Frankfurter Zeitung tudósítója Apponyi Alberttel folytatott. A következőkben adjuk a beszélgetés szövegét egészében:

— A Fejérváry minisztérium — mondta Apponyi, — csak epizódja a mostani válságnak, de igen jellemző epizódja. Az a körülmény, hogy a korona, amikor a koalíció programjának katonai részét nem akarta elfogadni, kénytelen volt inparlamentáris miniszteriumot alkotni, legjobban mutatja, hogy a koalíció mögött a a nemzet áll és hogy ezt Bécsben is tudják és számolnak is vele, különben a korona álláspontja szerint, a legegyszerűbb lett volna, új választások útján, a nemzethez való felelősséget megkísérelni. Ez nem történt meg. A kritikus helyzetnek parlamentárisan és alkotmányosan megengedett kibontakozást tehát nem kísérelték meg és ez a válságnak súlyosító momentuma. A Fejérváry minisztérium kinevezése, amely minisztérium a maga bevallása szerint is »inparlamentáris« és ennek a megmaradása a hivatalában az or-

Az embert azt hinné, az édent
E reglamában fölleti.
Megállitná az ódes órát,
Melynek virágát élvezi . . .
Am féltékeny bosszus haraggal,
Miként egy százszemű mama,
Közénk lépett a régi, régi,
Az elfelejtett reglamát.

Parancs jön czif a nagy levélben.
Alatta k. und k. pecsét.
Herr Leutnant, tessék összeszedni
A pihenő hadi erényt.
Egykoron karcu derekára
Kössön vitézi fringját
És a mi fő, tanulja meg jól
Az új Exerzier Reglamát.

Induljunk hát! És kora reggel
A századdal a kapitány
Kiáll az ezredes elébe
Tomboló, büszke paripán.
A délczeg, ifju ezredesnek

Tiszteleg egész regement —
És én szorongva gondolok rá:
Mit is mond hát a reglement? —

Békés csatából hazatérve,
Mint minden híres hadvezér,
Vitézi kardom elcsesélem
A hadiró babérjaér'.
Megírom hősi tetteinket:
Tüzön, vizen és sörön át
Hogyan tartottak tiszteletben
A reglamát, a reglamát.

Egy-egy korsó sört mindeneknek.
Kezdődik. Halt. Silentium!
A mit én mostan elmesélek,
Az mind való históricum.
Legfőbb dolog, hogy higgyük szentül
Mindezt a szép históriát —
S most — hoch! magas! éltsessük elsőb
A reglamát, a reglamát!

RÁDIUM. Már a régiek sejtettek némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legújabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban rádiumot fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidhauer-féle **IGMÁNDI**-keserűvizben találtak és így érthető vele elérhető a baj kifejlődésének. Már fél pohárral használva eltávolítja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csiráját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és bélbajokban, továbbá elkövérése, szívelhályosodás s azzal járó fulladásnál sárgaság, máj- és lépdeganat, czukorbetegség, aranyér, csúsz és köszvény, vérbőségnél stb. kitűnő eredménnyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Főszéküldés a forrástulajdonos: Schmidhauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban

szágyülés mindkét házának orlatáns bizalmatlansági szavazata ellenére, azt a szándékot árulja el, hogy esetleg a parlament többsége és a nemzet akaratának ellenére kormányozzanak, ha ez az akarat a korona kívánságai-val nem egyezik meg. Magyarországon azonban, ahol az alkotmány szigorúan parlamentáris ez azt jelenti — akármennyire próbálkoznak is magyarázatokkal, helyesebben elferdítésekkel — hogy alkotmányellenesen kormányozzanak. Ami pedig az egész küzdelem magját, a katonai kérdéseket illeti, ezek felől ne engedje magát senki a kiegyezésre, az 1867: XII-re való hivatkozással és az ebben a törvényben foglalt katonai felségjogokkal félrevezetni. Mert 1. egyáltalában nincs bizonyítva, hogy idegen szolgálati és vezényleti nyelvnek a magyar csapattekre való oktrojálása a felségjogok keretében benne foglaltatik, sőt én éppen az ellenkezőjét tartom egészen világosnak és bizonyítottnak; 2. ezeket a jogokat, amint a kiegyezési törvény kifejezetten említi, »alkotmányos módon« azaz a nemzeti akarral egyértelműen kell gyakorolni.

Sem nem törvényes, sem pedig politikailag nem lehetséges, a nép életében oly fontos intézménynek, mint a hadsereg különösen az általános hadkötelezettségre alapított hadsereg, a nemzeti akarral ellenkező jelleget kényszeríteni.

A válság megoldásának azért, szükségszerűen a koalíció programja szerint kell megtörténnie, amely jól megfontolt, megérett nemzeti akaratot, a legszelidebb módon juttatja kifejezésre. Az ujoncz- és adómegajánlási joggal, a nemzetnek olyan törvényes fegyverei vannak a kezében, a melyeknek hatása elmaradhatatlan. Ezeket a fegyvereket és csakis ezeket fogja a nemzet használni.

Szóba került ekkor az a külföldön elterjedt hír, hogy Magyarországon forradalom készül. Gróf Apponyi erről a híresztelésről ezt mondta:

»Nincs a külföldön való hangulatcsinálásnak fölháborítóbb módja, mint az, ami némely lapban — sajnos német lapokban is — észrevehető és amely bizonyára hivatalos bécsi sugalmazásra vezethető vissza. Ez a mód, az a többé kevésbé nyíltan fölmerülő rágalom, hogy Magyarország a forradalom szélén álló ország, vagy hogy a koalíált pártok törekvéseinek célja az osztrák-magyar monarchia szétesztése, vagy legalább is ezt a felosztást indírkte elakarják érní. Éppen az ellenkezője az igaz.

A küzdelem ismét a magyar parlament többsége és joggal mondhatjuk, a magyar nemzet folytat, küzdelem az alkotmány sérthetetlenéért. És ebben a küzdelemben csak alkotmányos fegyverekkel harcolnak. Ausztriát e küzdelemben nem érheti kár, mert a vele való egyesülést éppen a természetes és történelmi alapjára akarjuk visszavezetni és csak ez menthet meg a mostanihoz hasonló további rázkódásuktól.

Arról a külföldön elterjedt hírről, hogy a passzív rezisztencia az ország pénzkészletét kimeríti és így oly pénzügyi nehézségek támadhatnak, hogy az ország a külfölddel szemközt való kötelezettségeinek sem felelhet meg, Apponyi ezt jegyezte meg:

»Kétségtelen, hogy az adómehtagadásnak a pénzügyekre hatása lesz, és erre azt jegyezhetném meg, hogy mindazért, ami történni fog,

nem a törvényes ellentállást, hanem azokat a faktorokat kell felelőssé tenni, akik Magyarországon alkotmányellenes uralmat inauguráltak. De nekem meggyőződésem, hogy Magyarország az alkotmányválság ellenére is, az államhitelezőkkel szemközt, minden kötelezettségének rendben és megszakítás nélkül eleget fog tenni és erről már a többség is gondoskodni fog. Csak egyetlen esetben történhetnek zavarok, ha a mostani kormány szándékosan azon igyekszik, hogy ebben a pénzügyi életben megszakítás álljon be és ezzel a mi alkotmányharcunkat diszkreditálja. De ezt a szándékot még a mostani kormányról sem teszem föl. Különben, ha most a válság hosszú faktuma alatt az ország hitelképessége, valamit szenved is, arra figyelmeztetem, hogy a mostani átmeneti megpróbáltatás után a gazdasági föllendülésnek duskorszaka fog elkövetkezni, amilyen még az országunkban sohasem volt. A tartozik és követel nézőpontjából is, a nyereség megéri a kockázatot.

A függetlenségi pártnak nemsokára többsége lesz.

A lapok tegnapi híradása, amely szabadelpvüparti képviselőknek a függetlenségi párthoz való belépésével foglalkozott, érthető föltűnést keltett politikai körökben. A ma reggeli lapok mind foglalkoznak ezzel az eshetőséggel és pártállásuk szerint kommentálják.

Egy újságírónak tegnap ismét alkalma volt a szabadelpvüpart egy régi oszlopos tagjával beszélni.

— Hát igen — mondotta a szabadelpvü politikus — az én vélekedésem is az, hogy ez ország érdeke a függetlenségi pártba való belépésünket követeli. Akármelyik hatvanhetes párthoz csatlakoznánk: ezzel a válság megoldásához közelebb nem jutottunk — *a mikor szemben áll velünk egy hatalmas függetlenségi párt. Mig, ha a negyvennyolczasok közé megyünk, ezáltal a függetlenségi párt megkapván a Házban az abszolút többséget, a helyzetnek nyomban tisztázódnia kell.*

A perszonál unót valló többséggel számolnia kell a kormánynak és úgy jobbra, vagy balra el kell dölnie a dolognak? Mindaddig azonban, amíg a negyvennyolczas pártnak nem lesz meg a többsége, az egyik bonyodalomból a másikba fogunk jutni.

... *Ha a szabadelpvüpartból csak harmincan tépnek át a függetlenségi pártba, a perszonál uniónak már akkor is meg lenne a majoritása a Házban.*

A Tisza Istvánhoz közel álló Az Újság »egy nemzeti demokrata« szintén propagandát csinál a negyvennyolczas eszméknek. Az ő véleménye szerint a szabadelpvüpartnak negyvennyolczas ellenzéknek kell maradnia.

Pletykák.

A sok kósa hír közt érdekes a következő legfrissebb bécsi pletyka: Két nagy érdek dolgozik az udvarnál. Az egyik a Ferencz Ferdinánd nagyravágása. Császár akar lenni és király és a feleségéből császárnét akar csinálni. a fiából trónörökös. Ottónak ellenkező érdeke van, de ha Ferencz Ferdinándból császár lesz, reá száll az estei vagyon: ez pedig *kilenczven millió* érték. O is hajlja tehát fivére malmára a vizet.

Mihelyt Ferencz Ferdinándból császár lesz, vége van a magyar válságnak és a magyarok nemcsak azt kapják meg, amit kérnek, hanem többet, mindent, amit csak akarnak

Tessék csak visszaemlékezni, hogy a magyarok Chotek grófné és gyermekeinek joga

mellett kardoskodtak és szívesen elismerték volna jogát a császári koronára. Éppen a függetlenségi párt volt legjobban mellette és az a Polónyi egész kötetet beszélt az érdekében.

Azt megalán nem is tudják az urak, hogy tavasszal a mágnás titkos tanácsosok gyűlést tartottak Budapesten és azután sorra beléptek a függetlenségi pártba, vagy szövetkeztek vele. Hát azt tetszik gondolni, hogy olyan hü mágnások, mint gróf Andrassy Gyula vagy az egész Zichy-család csak úgy menne a kurucz szélsőségekbe, ha nem tudnák, hogy trónváltozás küszöbén vagyunk és hogy azzal, amit cselekszenek, az új uralkodó kedvében járnak.

Azt meg viszont tudják, hogy Ferencz Ferdinánd federalista; ő meg fogja adni Magyarországnak a teljes függetlenséget. Igaz, hogy megfogja adni a cseheknek is, meg a többieknek is, de mégis ő lesz valamennyi nek császára és királya s azt hiszi, hogy így megszűnnek a belső torzalkodások és biztosabb lesz a sok külön korona, mint a mostani kettő. A népek hálája pedig nemcsak abban fog nyilvánlni, hogy hívek lesznek, hanem abban is, hogy megmástitják a trónöröklési törvényt Chotek Zsófia és gyermekei javára.

És ezt Bécsben mindenki hiszi is a legnagyobb komolysággal beszéli.

Szellemi és anyagi élet.

— Levél Zalaegerszegről. —

Kezdjük az anyagin!

Hogy jó élete legyen az embernek, jól kell hogy éljen. Nem valami égbekiáltó nagy axioma, de jó étel nélkül, nem bírok jó életet elképzelni. És ha ez így van, akkor, ebben a városban nincs élet, mert nem tudnak főzni.

Hányszor kívánom vissza azokat a napokat, mikor a jó Makkay páter szőlőjében a sánta Fekete Laci főzött és mi kénytelenek voltunk a kosztját megenni, ha mindjárt egy-egy darab kiválóbb falatot emlékül az óralánczomra jöjjünk is akasztottunk fel. Bezzeg most akár mindennap enném a Laci főztjét, de nem lehet!

Mert amilyen főzést itt végbe visznek az egyszerűen borzasztó! Nem tudnak csinálni töltöttkáposztát. Csinálnak ugyan valami savanyúságot és abba tesznek valami vakarcsot, amit elkeresztenek tölteléknek. Ez a vakares nem káposzta lebelben van, hanem úgy összeragasztják valami módon és behányják a főzelékbe. Ami jó kovászos, tejfeles káposztánkról fogalmuk sincsen. Tavaly egy Nagyányára való tanár megtette azt, hogy küldetett a hazájából egy fazék káposztát. Akik ettek belőle, ma is nyalják a szájuk szélét. Nem ismerik a öltikét, amit idehaza nálunk a gyengé szőlőlevélből káposzta módjára készítenek. Ellenben csinálnak cseresznyéből, rántással főzeléket. Netabene, ha valahol azt mondom, hogy vastagétel, csodálkozva kérdik, hogy az mi a fene? Savanyu, kovászos ugorka? Ne keresd! Csinálnak, de hogy! Nem a végén vágják be, hanem a kosányát meghagyva a közepén szurják keresztül. Ismeretlen fogalom itt a köszmétéből becsinált, amit tölire szoktak eltenni, vizes ugorka és legfőképp azok a szép gyümölcsök, amelyek nálunk minden szőlőben garmadával teremnek már. Ellenben kedvencz étel a fehér murok répából savanyuan készített főzelék. Nem ismerik a halpaprikást, a rántott halat is csak piros, szinte ropogásra süttött formában és horribile dictu, nem tudnak még savanyu tüdőt sem főzni. A husféléket meg más husokkal töltik.

Töltött fehér pecsenye, töltött rostélyos, töltött vagdalt bélszín! Ugyannyira, hogy én, ki sohse tartottam magam az ételben válogatósnak, valóságos gourmand lettem. Alig várom, hogy egyszer hazamehessek Folyton tojásos riskása, vagy csigalevest és töltött káposztát fogok enni, jó ropogós sertés oldalassal és finom kovászos ugorkával. A tésztájuk akár főtt, akár sült, szintén nem néz ki sokat ígérőnek. Nem lévén tésztaevő, erről nem beszélhetek. De egyet mégis megfigyeltem. Van valami »olasz lepényük«, mely olyan omlett forma és aszalt cseresznyével van töltve. — Csak azon csodálkozom, hogy olyan kevés itt a gyomorhajos ember!

női hivatal és a számvevőség véleménye alapján előterjesztést tesz a tanács a csütörtöki közgyűléshez, hogy a szinpadai zárókészüléket és a karzati vésterrástról a levezető vaslépcsőt készíttesse el a város, mert ezek szükségesek. Arra nézve, hogy a földszinten két oldalt vész-kijáratokat nyissanak a főmérnök és a főkapitány között nézetkülönbség van, mer az előbbi ezt nem tartja szükségesnek, míg a főkapitány elodázhatatlannak tartja. A két kijárat létesítése által két páholylyal és két sor körszékekkel lenne kevesebb hely a Szigligeti-színházban. Ha feltétlenül szükséges, később ennek a keresztülvitelére is tesz javaslatot a tanács.

* **Biharmegye nem tiltakozik.** Nem csak a törvényhatóságok, hanem a községi képviselőtestületek is részt kívánnak a nemzeti ellentállásból. Biharmegyében Székelyhid képviselőtestülete volt az első, amely elhatározta, hogy felkéri az alispánt, miszerint Biharvármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlést tartson a nemzeti ellentállás ügyében. Biharmegye ugyanis még nem nyilatkozott meg a hazafias állásfoglalás tárgyában, hanem megelégszik az alispán azon kijelentésével, hogy törvénytelen rendeletet nem hajt végre. Székelyhid példáját követte Bihar-Torda képviselőtestülete, midőn határozatot hozott, hogy felkéri az alispánt, miszerint a nemzeti ellentállás tárgyában rendkívüli közgyűlés összehívása iránt intézkedjék. *Lőrinczy* Károly jegyző úgy igyekezett megakadályozni a képviselőtestületet, hogy ne hozzon ilyen határozatot, de *Vértesi* Mór felszólalására a jegyzőt leszavazták s elhatározták, hogy csatlakoznak Székelyhid község képviselőtestületének határozatához. — A megyeházán azonban nem nagyon sietnek a rendkívüli közgyűléssel s talán még jobb így, mert a Tisza-család által praeparált Biharvármegye még könnyen olyan határozatot hozna, hogy a Beöthy Ödönök megfordulnának a sirjukban.

* **A vasárnapi munkaszünet.** A rendőrségen a tegnapi napon küldöttség járt és panaszt emelt amiatt, hogy különösen egyes pékműhelyekben nem tartják be a munkaszüneti törvényt, vasárnapra szóló intézkedését és dolgoztatnak a mesterek. A rendőrkapitány figyelmezteti az összes helybeli pékiparosokat és sütő műhely tulajdonosokat, hogy a rendőrség szigorúan fogja ellenőrizni az éj folyamán is az egyes műhelyeket és így a sütőműhely tulajdonosok és pékiparosok saját érdekében áll, hogy a munkaszüneti törvény áthágásától tartózkodjanak. A rendőrség ugyanezen alkalommal a kereskedők és iparosoknak is ismételt figyelmébe ajánlja a munkaszüneti időpont szigorú betartását.

* **A külvárosiak panasza.** A külvároson levő Tilinkó- és Fogoly-utcza lakói a mult hetekben panaszolták a városi tanácshoz intézett beadványukban, hogy milyen elhagyottak ezek az utcák. Az előbbiben nincs kövezet s megáll a víz a házak előtt, az utóbbiban pedig az a bizonyos egyiptomi sötétség uralkodik, mivel elfelejtettek az utcában lámpát felállítani. A tanács felhívására a mérnöki hivatal most adta bejelentését. Elismeri, hogy Tilinkó-utcza nagyon elhagyott állapotban van, de a kikövezésére ez évben nincs fedezet. Most tehát elégedjenek meg azzal, hogy a folyókákat kitakarították. Fogoly-utczán azonban orvosolják a panaszt s egy villamom lámpát állítanak fel.

* **A kamara és az iparfelügyelők.** Az iparfelügyelő és a kereskedelmi és iparkamarák közötti érintkezés gyakoriságának és bensőségének előmozdítása végett a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úgy intézkedett, hogy a kamarák a jövőben a székhelyükön működő

kerületi kir. iparfelügyelőt minden olyan ülésre hívják meg, a melyeken műszaki vagy munkás ügyek tárgyaltnak. Intézkedett továbbá, hogy a kir. iparfelügyelők az ujonnan keletkezett gyárak technikai berendezésének és más munkaviszonyainak leírását mindazon esetekben, amidőn az illetékes kamara e tekintetben hozzájuk fordul, rendelkezésére bocsássák a kamarának.

* **A b-ujfalui templom felavatása.** Berettyó-Ujfaluban teljesen elkészült az új kath. templom, amely egyike az egyházmegye legszébb templomainak s méltán okozhat örömet nemcsak a híveknek, hanem éppen úgy *Palotay* László pápai praelatusnak, aki bőkezű áldozatkészségével tette lehetővé a templom felépítését. A díszes templomot *Palotay* László avatja fel.

* **Kanovits halála.** Az elárvult józsefvárosi plébánia helyettes adminisztrátorává *Ottó* Ádám kerületi esperes dr. *Bundala* János káplánt rendelte ki s egyuttal még tegnap a hercegprímáshoz eziránt intézett jelentésében kérte, hogy nevezettet, mint végleges adminisztrátort erősítse meg. A hercegprímás rendeletét vasárnapra vagy hétfőre várják. *Kanovits* holttestét tegnap helyezték ravatalra, a temetés iránt is csak tegnap történt intézkedés. A főváros részéről díszes koszorút tesznek le a ravatalra és a kerepesi-uti temetőben a Deák-mauzóleummal szemben lévő 29. számú parcellán jelöltek ki sírhelyet.

* **Aszfaltozás amerikai rendszerrel.** A Fő-utcza aszfaltozását végre megkezdték s bámulatosan haladtak a munkával. Bár csak az egyik amerikai aszfalt főző gépet tudják még csak használni, mégis egy nap alatt a *Szent* László-hidtól a *Royal-kávéház*ig elkészítették a széles járdát. A Fő-utczán sineket raknak le, amelyen lövontatással fogják a forró aszfaltot hordani a főző gépektől a munkálatok színellyére. A vasútállomásnál szintén állítanak fel főzőgépeket, amelylyel a *Párispatakon* túl levő utczarész burkolásához szükséges anyagot fogják előkészíteni. Ha a gépeket teljes üzemre helyezik, éjjel-nappal folytatják a munkát. Az érdekes munkálatoknak állandóan sok nézője akad.

* **Fülöp kuburgi herceg válópöre.** Berlinből jelentik: *Fülöp* kuburgi hercegnek *Lujza* hercegnő ellen indított válópörében a góthai országos törvényszék a nyilvános főtárgyalást október hó 18-ikára tűzte ki.

* **Grósz-Nagy Bella menyasszony.** *Grósz-Nagy* Bella, akit *Fókai* Mór nagyon egyszerű sorsból hitvesül magához emelt a marasmus napjaiban, második gyermekkorában, most alig egy évvel a magyar regénykirály halála után, egy aradi újság híradása szerint *Makai* Sándor dr. vidéki ügyvéd és hírlapíró jegyese lett. Röviddel ezelőtt még esztendőrel-esztendőre, szeptember havában, a házassági évfordulón dicsőítő, magasztaló verseket szokott írni az írtejedelem, amelyekben feleségét az örök hitve i hűség piedesztálján ünnepelte. Jól van ez így, hogy most újból férjhez megy. Csak elismerés illeti, hogy a *Jókainé* nevet felcserélte a *Makainé* Grósz Bella névvel. Jobb így mindenkinek.

* **Bimbó hullás.** *Ertsey* Józsefet és nejét *Botos* Máriát sulyos és fájdalmas csapás érte 8 éves *Gabriella* leányuknak elhunytával. A kis halott temetése ma vasárnap délután 4 órakor lesz a templomtéri gyászháztól.

* **Feljelentés a volt férj ellen.** *Milits* Józsefné lapkihordónó végkép összekülönbözött férjével. Ebből kifolyólag faképnél is hagta urát, aki viszont válópert indított az asszony ellen. A dolgok illetően bonyolódása mellett *Milits* Józsefné beállított tegnap a férjéhez és

holmiját követelte. És mert nem épen a legbarátságosabb fogadtatásra talált, ellenben holmija közül emmit sem kapott, panaszt emelt a rendőrségen válófélben levő hitestársa ellen 79 darabból álló és mind amellet 36 koronára becsült drágaságainak jogtalan eltulajdonítása miatt.

* **Eljegyzések.** *Kürthy* Margit, a dél-zombori színház kitűnő és ünneplést hősője és *Sik* Rezső, a zombori színház jeles tagja és rendezője ma, vasárnap tartják szűk családi körben eljegyzésüket. *Kürthy* Margit nagyváradi leány s pár évvel ezelőtt végezte feltűnő sikerrel a *Rákosi* Szidi színiiskoláját. — *Bognár* József cs. és kir. huszár őrmester eljegyezte *Balogh* Irma állami óvónőt.

* A hét humora.

A háboru eredménye:

A.: Mégis csak szép dolog, hogy ez az irtózatoss háboru majdnem egyenlő eredménnyel végződik mindkét félre.

B.: Hogy-hogy?

A.: Hát Japán kártalanítani, Oroszország pedig czártalanítani fogja magát.

Faures sóhaja:

— Istenem, de szégyelem magam!

— Miért?

— *Kristóffy* is szocialista.

Utókura.

— Hol nyaraltatok az idén?

— *Bártfán.*

— És most hova mentek?

— Zálogházba . . . Egy kis utókurára.

Tengeren.

Julia: Ah *Romeo*, érted a hullámok heezédét?
Romeo: Hogyne érteném?! Éppen most az ebédet kérik vissza tőlem.

Uj orosz ünnep.

Őrmester (sirva): . . . mert oh, miféle nap is lenne az, amelyen a czárt fölrobbantanák a légből.

Kozák: Ünnep.

Őrmester: ?? !!

Kozák: II. *Miklós* mennybemenetele.

Barátnők között.

— Ugy látszik, *Irma* nagyon jól el vagz találva a fényképen.

— Miből következteted?

— Mert senkinek sem mered megmutatni.

Apja fia.

Tanár: No kis *Ripacsi*, mond meg hányféle szindarab van?

Ripacsi: (az apja szinidirektor) Van . . . van szinmű, vigjáték, bohózat és kasszadarab.

Furcsa logika.

A magyar nemzet rontotta el gyomrát s mégis *Fejérváry* báró utazott *Karlsbadba*.

A császártalálkozás.

— Ostobaság! — fakadt ki *Alborák*.

— Micsoda?

— Hogy a czáár és *Vilmos* ebben a melegben *Borkó*-nél találkoztak és nem *Sörkő*-nél.

— Miért?

— Mert a kánikulában nem bor kő, hanem sör kő. (Kakas *Márton*.)

* **Tüzeset.** *Berettyó-Ujfaluban* Magyar *Ferencz* 202. számú háza udvarán egy pelyvás szin tegnap, szombaton reggel egyegyed 9 órakor kigyuladt. A hetek óta tartó nagy hőségben könnyen nagy szerencsétlenség keletkezhetett volna, de a közelben levő tüzoltó őrtanya készenlétben levő őrsége gyorsan oda szállította a fecskendőket és a közben érkező tüzoltókkal gyorsan lokalizálta és eloltotta a tüzet. A kár igen kevés.

Domahidy bihari főispán. Egyik debreczeni lap írja: Fejérváryék hiában keresnek Biharmegyébe főispánt, mindenki vonakodik az ő kezükből jövő magas megtiszteltetéstől. A miniszterelnök most Biharmegyére vetette rá magát. Tárgyalt már fűvel-fával, dr. *Beöthy* László sürgeti minden nap a felmentését, de a diszes állásra nem akad magyar ember vállalkozó. A kormánynak nincs más módja a megoldásra, minthogy *Domahidy* Elemér debreczeni és hajdumegyei főispánt bizza meg ideiglenes a nagyváradai és biharmegyei teendők ellátásával. Hírlik, hogy Domahidy is nem nagy készséggel vállalkozott a tálcán kínált tisztességre.

* Csábítás kivándorlásra. A belügyminiszter tegnap hatóságilag figyelmeztette Biharvármegye s Nagyvárad törvényhatóságát, hogy Magyarországon valami chilei gyarmat számára gyűjtenek titkos módon kivándorlókat. Felhívja tehát a hatóságot, hogy a területükön levő kivándorlási ügynököket utasítsák ki, a nyomtatványokat kobozzák el és a kivándorlókat szándékukban akadályozzák meg.

* Megvendégelt család. *Spitzer* Izraelné, Nagyvásártér 71, szám alatt levő szatócs üzletébe beállított egy könnyedén öltözött férfit és illedelmesen bemutatkozott, hogy ő Kolbán Tógyer, a Budri. Ezen előzmények után előadta, hogy egy szekér mesze eladó. *Spitzerné*nek szüksége lévén meszre, azonnal két kor. foglalt adott Kolbán Tógyernek, sőt egy üveg sörrel is megvendégelte, csak hogy minél előbb szállítsa haza Kolbán a meszet. Kolbán lázas sietséggel nyelte el az üveg sört, féltő gondossággal rejtette el a két koronát, eltávozott és azóta sem tért többé vissza. Káros panaszára a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* Adakozás. A várad olasz-i templom belső berendezésére adakoztak:

VII. sz. iv. Gyűjtők: *Bezlánovits* Olga és *Horváth* Mária. *Kovács* Mihályné 1 K, *Geisberg* Emma 2 K, *Gunya* Jánosné 1 K, *Szolga* Ferenczné 20 f. B. L.-né 40 f, B. R.-né 40 f, *Kauczil* Lipót 1 K, egy vén asszony 20 f, dr. *Molnár* Imre 20 K, özv. *Szolnok* Jánosné 1 K, *Borza* Gizella 1 K, *Budaházy* Istvánné 1 K, *Nagy* Sándorné 1 K, *Pekarikné* 1 K, *Pintér* Mihályné 40 f, *Jellenz* József 1 K, *Szatmár* Király Andor 1 K, *Tolnay* Miklósné 1 K, *Hraniczky* Károlyné 1 K, *Bernáth* Jolán és 1. 60 f, *Gedeon* nővérek 2 K, *Barabás* nővérek 2 K, özv. *Kéymár* Józsefné 40 f, özv. *Novák* Kristófné 2 K, *Hegedüs* Béla 1 K, *Harmas* Margit Juliska 40 f, *Hügel* Ödönné 40 f, *Kautzner* Anna 40 f, *Nagy* Károly 1 K, *Debreczeni* Mihályné 20 f, *Csapó* Lajosné 80 f, *Fehér* Péterné 80 f, *Rigli* Józsefőé 1 K. Összesen: 48 korona 60 fill. Az előbbi kimutatással együtt: 7318 kor. 80 fill.

VIII. sz. gyűjtő iv. Gyűjtők *Kovács* Irén és *Fluck* Irén. N. N. 30 f, K. I. 50 f, K. K. 20 f, *Király* Györgyné 1 K, N. N. 80 f, N. N. 20 f, N. N. 10 f, N. N. 20 f, N. N. 20 f, N. N. 1 K, N. N. 20 f, *Cseprega* Miklós 10 K, N. N. 1 K, *Mészárosné* 1 K, *Rácz* Mihályné 1 K, *Báthory* Lászlóné 1 K, M. M. 40 f, N. N. 2 K. Összesen 21 K. 70 f. Az előbbi kimutatással együtt 7340 K. 50 f.

IX. számú gyűjtőiv. *Ujváry* Vilmosné 1 K, N. N. 40 f, *Fröhlich* Józsefné 1 K, *Ertsey* Péterné 1 K, özv. *Gitye* Józsefné 1 K, *Winkler* Adolfné 60 f, N. N. 1 K, B. Gy. 20 f, *Fey* Rezső 1 K, özv. *Kajaba* Antalné 20 f, Összesen: 7 K 40 f. Az előbbi gyűjtéssel együtt: 7347 korona 90 fillér.

* Élőhalottaik utja. Tegnap, szombaton nagy csődület volt a keleti pályaudvar érkezési oldalán. Hetven élőhalott volt ott, akiket a Lipótmezőről és Angyalföldről, hol számukra már nem volt hely, elszállították Pécsre. Valamennyien gyógyíthatatlan betegek, akiket már évek óta ápoltak a nevezett helyeken és akik most a tulzsfeltség miatt kiszorultak. A betegek három zárt mentő kocsin és hat társas-

kocsin érkeztek. Huszan az Angyalföldtől és ötvenen a Lipótmezőről. Minden kocsin két ápoló, egy rendőr és egy mentő. Mikor az első mentőkocsi ajtaja kinyílt, hirtelen leugrott egy tagbaszakadt férfi; valóságos mintaképe a férfierőnek és szépségnek. Rögtön nekiugrott a mentőorvosnak, akiben felismerte azt, aki őt 27 hónappal ezelőtt beszállította a tébolydába. Nagy nehezen lefogták és visszataszították a kocsiba, melynek ajtaját lezárták. Az ablakból azután sokáig és most már egész szeliden kibeszélt a népnek, hogy ő *Blaschnek* Antal Szatmárból és hogy ime, három éve bezárva tartják, noha semmi baja sincsen. Első sorban az asszonyokat vitték be a pályaudvarra. Az első asszony, kit két ápolónó vitt, éppen valami rohamban leledzett, mert folyvást ugatászerű hangokat hallatott, melyek velőkéig megértették a hallgatókat. Azután jöttek a betegek és végül a csendes, szelid örültek, kik hármával önként mentek és vidáman csevegtek, mintha semmi bajok sem volna. Félóránál tovább tartott, míg a hetven szerencsétlent bevitték a pályaudvarra és beszállásolták őket ápolóikkal és őreikkel nyetemben a pécsi személyvonatnak egy harmadosztályú waggonjába.

* Madarak védelme. Pécselt kérvényadott be egy tanító, amelyben engedélyt kért a várostól nyerni arra, hogy e hó 15-étől a jövő hónap 4-éig a város erdeiben, rétjein tartózkodó éneklő és egyéb erdei és mezei madarak közül, minden fajból négy példányt lőhessen kitévés céljából. A kérelmet, noha a kitémött példányok közül egyet-egyét a város muzeumának szánt a kérvényező, a tanács nagyon helyesen elutasította, miután az éneklő madarak száma úgy is kevés s így kímélendők. Jó volna a madarak védelmét a sok galamblövő, meg a sok madárpusztító suhanczsal is megértetni, szigorú büntetés mellett.

* A nagyváradai Kossuth-szoborra
Dr. *Adorján* Emil szoborbizottsági elnökhöz ujabban a következő adományok érkeztek:

I. *Simon* Ferencz ivén: *Ambrus* Margit 1, *Verner* Kálmán 3, *Tarnóczy* Antal —60, *Ötvös* Béla 1, dr. *Weisz* Adolf 3, *Lévay* Károly 1, *Szentpály* Gyula 1, *Gasselseder* Jenő 1, *Leszich* László 1, *Bánfy* Sámuel 1, *Örbán* János 1, *Bonczos* László 1, *Barabágy* Sándorné 3, *Nagy* Lajos 1-60, *Korvits* Odön 1, dr. *Sitess* Lajos 3, *Imre* Ferencz 1, *Horthy* Béla 4, N. N. —50 N. N. 1, *Veselényi* János 1, *Simon* Ferencz 2-30 korona. Összesen 35 korona. — II. *Czeplédy* Sándor ur ivén: *Czeplédy* Sándor 10, *Szilágyi* János 1, *Román* József 1, *Pozsonyi* J. 1, *Fodor* Lajos 1, *Bognár* 2, *Krasznay* A. 1, *Jakabfy* Arpád 1, Z. R. 1, N. N. 1. Összesen: 20 kor. III. *Dencs* János ur ivén: *Dencs* János 10, *Domokos* Andor 2, *Serly* Viktor 2, *Besser* Hugó 2. Összesen: 16 kor. IV. *Aron* Riza k. a. ivén: *Aron* Salamon 6, *Neumann* Jakab 1. Összesen 7 kor. V. *Engel* József ur ivén: *Füist* pert. 1, *Lahein* N. —40, *W. G.* 1, *Szauer* 1, *Cabourly* 1, *Bamigger* (Wien) 1, *Pikanu* (London) 1, N. N. 1, *Kabdebó* Ottó 1, *Mai* I. 1, *Schön* —50, *Beskovits* 1, *Müller* Zsiga 1, *Stemto* —50, N. N. 1, *Knecht* 1. Összesen: 14 kor. 40 fill.

* Lopás. Recz Edéné Szegedről ide költözött és előjáróba elküldötte *Szentes* József nevű rokonához ennek Kaszárnya-u. 635. szám alatti lakására egy hatalmas szalmazsákba tömődött fehérneműt. A szalmazsák tartalmával egyetemben nyitott fásszinbe került, ahol tegnap reggel megvékonyodott állapotban látta viszont Szegedről megérkezett gazdája. Ama nyájas idegen, aki egy hatalmas metszéssel megoperálta a szalmazsákot, hirtelenében vagy 110 korona áru fehérneműt markolászott ki a szalmazsák gyomrából. Kitéte kiderítése végett a rendőrség nyomoz.

* Időjelzés. A magyar királyi meteorológiai intézet jelentése: augusztus 6 ára meleg, száraz.

x Dóra-crém a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen ára 1 kor; *Dóra-szappan* 70 fillér, készíti „*Kigyó-győszertár* Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

x Sok pénzt takarít, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em*

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Klein Menyhért** jóhírű női divatáru kereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Felhívjuk t. olvasóink szíves figyelmét *Debreczeni Lajos* jó hírű géplakatosnak a mai számunkban közölt hirdetésére.

x Valóban dicséretet érdemel az a tapintatos eljárás, melylyel Haász Manó Zöldfa-utca elején levő cég igen nagy vevőkörét, kik sokszor óriási hullámokban lepik el üzletét; mindenkit meglepő, a legnagyobb technikai akadályokat leküzdve, gyorsan és pontosan elégti ki. S különben is mint olcsó, szolid híreről ismeretes kereskedőt, ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

x Rádium-felfedezés Magyarországon. A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében *Szilárd Béla* előadást tartott a *Schmidthauer*-féle igmándi keserűvíz radio-aktivitásáról, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvízben rádiomot mutattak ki.

IRODALOM.

Az Egyházi Közlöny (szerkeszti *Gerely József*) XVII. évf. 31. számának tartalma:

Vezércikk: *Márkus* László, Az üvöltő efendi. — *Gerely* József, »A magam ügyében«. — Vallástanítás: *Siposs* Antal Félix, A tanítóképzők vallástanításának tervezete. — Az erkölcs-tanból: *Dr. Berkes* Pál, Kényszerképzetek és aggályos leikiismeret. (V.) — Leikipásztor: *Tower* Vilmos, Mikor nem szabad és mikor szabad, illetve kell a hallottat eltemetnünk? — Szószék: *Becker* Vendel, A nép tanításáról. (Megjegyzések). — Egyházi ének és zene: *Járosvy* Dezső, Az új morális könyvek jövője. (II). — A hét krónikája. — Irodalom: Irodalmi jelentés. — A hét világirodalmából. — Személtározások, hírek és apróságok. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. A Hirdetések.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

MULATSÁG.

Aug. 6. Ujvárosi ev. ref. énekkar dalestélye.
Aug. 20. Kath. Legényegylet mulatsága.

A Legényegylet mulatsága. A Nagyváradai Kath. Legényegylet mulatságát folyó évi augusztus hó 20-án tartja a Szent László-(Püspök)-fürdőben. A rendezőség a legnagyobb odaadással működik a siker eléréseért.

A nagyvárad-ujvárosi ev. ref. énekkar ma, augusztus hó 6-án esti 8 órakor a Sport-téren, kellemetlen idő esetén a sport-téri pavillonban, a felállítandó református kör alapja javára tánczczal egybekötött zártkörű dalestélyt rendez. Belépő-díj személyenkint 1 korona.

SPORT.

Tennisz-verseny.

A Nagyváradi Polgári Lövész-egylet tenisz-osztálya által szeptember hó 23., 24. és esetleg 25. napján nagyszabású Országos lawn-tennisz versenyeket rendez, melyek iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik. A versenyek kiírása és feltételei 1905. évi szeptember hó 23-án délután fél 4 órakor és a következő napokon: A) *Előny nélkül*. I. Férfi egyes verseny. Győztesnek tiszteletdíj 50 korona értékben. Másodíknak tiszteletdíj 25 korona értékben. II. Női egyes verseny. Elsőnek és másodíknak tiszteletdíj. B) *Előnnyel*. III. Férfi egyes hadicap. IV. Női egyes hadicap. V. Férfi páros hadicap. VI. Vegyes páros hadicap. Elsőnek és másodíknak tiszteletdíj.

A versenyek, melyek minden 15 évnél idősebb műkedvelő-játszó részére nyitva vannak, a nagyváradi sport-téri trachyt-játékpályákon fognak megtartatni. A mérkőzés három játsz-mára (set) megy. A győztesnek ebből két játszmát kell nyernie. Tét személyenként 5 K. valamennyi versenyre. A második díj nyertese az, aki a döntő mérkőzésben vesztes volt. A versenyen előnyjátszmák (handicap) kötelezők. (Ezekben bármily gyenge játékos is, sikerrel vehet részt). A versenyen a budapesti lawn-tennisz club játékszabályai kötelezők és «Slazenger» labdákat fognak használni. Nevezni 1905. évi szeptember 19-ik napjának esti 6 órájáig, a tételfizetés mellett, a sportpavillonban a versenybizottságnál lehet; levélben vagy távirat útján a nevezés, a tételfizetés mellett Moess Károly címére (Nagyvárad, Áldás-utca 6. sz.) ítézendő.

A játékosok kéretnek, mellékelt lapon, nevezésük beküldésével, játékejükről, handicapjükről egyúttal felvilágosítást adni. Az egyes versenyek csak akkor fognak megtartatni, ha kellő számú nevező jelentkezett. A sorsolás 1905. évi szeptember hó 20-ik napján, délután 4 órakor a Sporttéri-pavillonban fog megtartatni. A versenybizottság fenntartja magának, hogy a versenyek idő- vagy sorrendbeli beosztásán a szükséghez képest változtatásokat tehesen. Belépti-díj egy napra 2 K, a versenyek tartamára személyenként 4 K.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) *Seivák* Imre egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy ő nem hisz a szabadelvűek tömeges csatlakozásában a függetlenségi párt-hoz. Hiszen a szabadelvűek mozgalmának célja éppen a 67-es alap megmentése. Kétségtelen, hogy a szabadelvű képviselők mostani magatartása a helyzet további alakulására és a kibontakozásra nagy befolyással lehet. Az augusztus 17-én lefolyó pártkonferencián kétségtelenül *legalább ötven* képviselő a fölözslást fogja javasolni.

A kormány egyik félhivatalos esti lapja a passzív ellenállás s a válság kérdésében azt mondja, hogy a kormány semmi esetre sem fogja összetett kézzel nézni az államgépezet megállapítását.

Megyei szabadelvűpárt bomlása.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) *Domahidy* Sándor szolnokmegyei nagybirtosos levelet intézett Nagy Bélához, a vármegyei -szabadelvűpárt elnökéhez,

amelyben föl szólítja, hogy a pártot osszlassa föl.

Állami tisztviselők adója.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) A kaposvári pénzügyigazgatóság kérdést intézett a pénzügyminiszterhez az iránt, vajjon az állami tisztviselők adójuk fizetését megtagadhatják. A miniszter válaszában kijelentette, hogy nem tagadhatják meg az adófizetést.

A főpolgármester újra hivatalában.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) *Márkus* József Budapest székesfőváros főpolgármestere visszatért szabadságáról s elfoglalta hivatalát.

A passzív rezisztencia.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Hontvármegye kiáltványt bocsát ki, a melyben a törvényhatóság területén lakó polgároknak szigorúan lelkükre köti, hogy a törvénytelen kormányt hazafiatlan vállalkozásában semmi szín alatt ne támogassák, annak se önkéntes adók beszedésével, se a meg nem szavazott ujonczok önkéntes jelentkezésével segítkezést ne nyújtsanak.

Jászberény is bimondotta hasonlólag az ellentállást.

A tiszadobi találkozás.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) *Andrássy* Gyula gróf tiszadobi kastélyában egyik fővárosi újság tudósítójának alkalmá volt a helyzetről úgy *Andrássy* gróf, mint *Bánffy* Dezső báró nyilatkozatát hallani. *Andrássy* kijelentette, hogy *sem a koalíción kívül, annál kevésbé annak ellenére* semmit sem kíván tenni. A szabadelvűpárt föl bomlását üdvösnek tartja a hazára nézve. A szeptember 15-én egybeülő képviselőhöz koalíciós pártjainak első dolguk az lesz, hogy az ügyvezető kormányt kitessekeljék.

A Fejérváry kormány eszközeire nézve jellemző az a körülmény, hogy *Kristóffy* belügyminiszter az általános választói jog ígérését dobja az országba, holott ehhez a fontos lépéshez a király előzetes jóváhagyását kikérni elmulasztotta.

Bánffy árulásnak tartja a szembehelyezkedést a koalícióval. Ő is óhajtja a szabadelvűpárt mielőbbi fölözslését.

Az orosz forradalom.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) A homeli rendőrfőnök kocsija elé tegnap ismeretlen tettesek bombát vetettek, a mely szerencsére nem robbant föl. A tettesek kocsin ültek. A merénylet után kiszálltak a kocsiból és elmenekültek. A kocsist letartóztatták. Ez azonban azt állította, hogy nem ismeri az utasait.

A finnek és a csár.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Helsingtorsból az a jelentés érkezik, hogy a finnek a csárhoz kérvényt intéztek, amelynek tárgyát az képezi, hogy a polgári vétségek ezentul ne a katonai bíróságokhoz tartozzanak, hanem hatáskörükből elvonva a polgári bíróságok elé vitessenek. A katonai bíróságok a legkisebb jelentőségű bűnügyekben is könnyen kiszabják a halálos ítéletet, míg a polgári bír-

ságok már 1825. óta nem alkalmazzák. A csár a kérelmet ridegen elutasította. A kérelem teljesítésének megtagadása miatt komoly zavargás várható.

Háboru és béke.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. távirata.) Witte és Rosen báró ma ideérkeztek, hogy Rooseveltnél elnököt meglátogassák. Itt hangsúlyozzák, hogy a két békekövet látogatása csak olyan természetű, mint báró Komura és Takahira látogatása.

Budapest, augusztus 5. (Saját tud. táv.) A hoskaricsi öbölben egy cirkálóból és négy torpedónaszádból álló japán megfigyelő hajóraj tartózkodik.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. távirata.) A »Daily Telegraph« jelenti Newyorkból: Miután Witte minisztert báró Rosen bemutatta Rooseveltnél elnöknek, aki Wittet igen barátságosan fogadta — Witte a csár sajátkezű levelét nyújtotta át az elnöknek, a melyben a csár tüzetesen kifejti véleményét azokról a döntő körülményekről a melyek béketárgyalásoknak és illetőleg azok elfogadhtaságának kritériumait képezik: A csárnak ez az eljárása azonban, amellyel a csár barátságos érzelmének akar kifejezést adni az elnökkel szemben, akinek kezdeményezésére a béketárgyalások megindultak. — semmi irányban sem korlátozza Witte meghatalmazása. Egyszersmind biztosítva Witte az elnököt az orosz népnek Amerika népéhez való barátságos érzületeiről

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táviratától.) Linevics tábornok frontla háromszáz mértföldnyire terjed, a Tumen folyótól az Amurig, valamint addig a partvidékek, amely Vladivosz-tokig visz.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Tegnap három koreai érkezett Newyorkba, hogy az amerikai és a Kórea függetlenségének megővésére Amerika támogatását kérjék.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy a japánok első keddi ülésében elő fogják terjeszteni a békeföltételeket, amelyek a csárral közölhetők, úgy azonban, hogy hamarosan válasz is adassék rájuk; ha a föltételek el nem fogadtnak, ez a béketárgyalások eredménye elé nehezen elhárítható akadályokat fog gördíteni.

NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradi
Czipő- és csizmagyár“

Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(Kossuth-utca, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kzmunka czipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Szabott áron.

Telefon: 417.

Ma este 8 órakor
RIGÓ JANCSI

teljes zenekarával
hangversenyt rendez
a Pannónia

fényes dísztermében.

Belépti-díj 1 korona.

Tisztelettel:

Karner Gyula,

vendégfőnök.

Minden külön értesítés helyett:

BALOGHIRMA

állami óvónő

és

BOGNÁRJÓZSEF

cs. és kir. huszár őrmester
jegyesek.

REGÉNYCSARNOK.

Mikor a mama olyan gondos.

— BESZÉLY. —

JEANTÓL. 9.

— Az öné? — tévé utána gunyos mo-
solylyal; — szobájában.

— Ha megengedi . . . — szóla Jenő,
Margit szobája felé tartva.

— Ne fáradjon Uram! Ő szinte nem
fogadd.

— Pedig azért sietem oly gyorsan, hogy
mi előtt elutaznám, még egyszer ölelő karjaim
közzé zárjam.

— Lesz még arra elég idő, — válaszoló
gunyosan a másik — a mennyiben ön nem
utazik. — S ezt méltán mondhatta, nem tudván
a Jenővel történeteket.

— Már én kérem?

— Ugyvan nem utazik?

— Már megbocsáson nagysád, bármennyire
is szeretném körükben tölteni az időt,
egy kötelesség elszólit. — mondá, Jenő ki,
nagybátyja látogatására gondolt.

— Igen, de önnek kötelessége meg szünt.

— Bocsánat! . . .

— Ej! ej! önt világi létére mennyire meg-
zavarta egy eljegyzés, vagy jobban, egy szolga
gorombáskodása. Uram foglaljon helyet.

Prónayné — mint látszik, magváltoztatta
szándékát. Más módot gondolt ki a Jenő eltá-
volítására. Szegény még mindig hitte, hogy
Andort megkeritheti s hogy Jenő szegény. —
Lássuk, mint hajta végre tervét.

— Szolgálatára! — válaszolt Jenő. Leültek.

— Távozta után Margittal megegyeztünk
abban, hogy — tekintve fiatal korát; mához
három évre lesz a menyegző.

— De kérem! — kiálta fel Jenő önfeled-
ten; — én az alatt eszemet vesztem!

— S hogy e három év alatt minél keve-
sebbet látják egymást — kinzá tovább Prónayné.

— De escedezem, hisz ez nyilt kikoszoraz-
tatás!

— Gondolja? oh nem; ez csak a próba
idő.

— Gondolom-é? — kiálta kétségbeesve
Jenő, ki ilyenek hallatára feledni látszott min-
dent: Margit szerelmét, önfeláldozását, ígér-
tetét, s gyengesége tünt fel előtte annak, ki az anyai
befolyásnak engedve, már is elvesztette azt,
amit eddig oly nehezen tudott kivívni. — Gon-
dolom-é? oh asszonyom e feltételek hallatára,
akaratlanul azon gyanu támad szívemben,

hogy Margit engem . . . ép elmém készül el-
hagyni. Ily keserűen csalódnai!

S valljuk meg, az erős férfi zokogott.
Prónayné pedig örömet lelte abban, hogy
ez ember előtte, a kiért elutasította a gazdag
kérőt, szenved, fájdalmában majd megőrül; —
igyekezett is enyhíteni fájdalmát, amint tőlle
kített.

— Fájdalom úgy van! Midőn e feltétele-
ket közölte, szívemből sajnáltam önt.

— De az lehetetlen! — kiálta Jenő, miköz-
ben megfedkezve az udvariasságról, görcsösen
kapta meg Prónayné kezét. — Margit mondta?
Az nem lehet! Beszélmem kell vele!

Prónayné meg rámondta szépen, nyugod-
tan; legalább így mutatta azt arca.

— Nem lehet; ő nem akarja.

Jenő eltántorodott erre a szóra: szívéhez
kapott, mintha kiakarná tépni s aztán bambán
tekintve maga elé, lehorgasztott fővel ment
kifelé; magában mondogatva: — hisz ő nem
hazudhat.

Mihály adta kezébe kalapját s kísérte le;
el nem tudván képzelni, mi lehetett ezt a vig-
urat. Olyan csendes, olyan szótlan, olyan különös,
hogy szinte félt tőlle.

Prónayné, kinek kaján most is ott fájt a
Jenő kezeinek szorítása s maga előtt látta dult
vonásait, elgondolta, hogy ez nehéz küzdelem
volt; csak hogy egyszer tul esett rajta.

Szegény Margit! Mért voltál gyöngé? Mire
nem hatalmaztad föl szülőd? Mire vitt az anyai
szeret.

Szegény Jenő. Nem bíztál Margit szerel-
mében az őt meg téged.

Hibásak vagytok mindketten; azért szeren-
csétlenek is.

VI.

Be csuf egy vasárnapi reggel, csak úgy
szakad az eső. — Ilyenkor legalkalmasabb a
kávéházban lapokat olvasni: szóval előlni az
időt.

A mai »Hiradó«, a helybeli hetilap, pedig
érdekes újdonsággal lepi meg az olvasót

A hírek rovatában ott áll legalul vastag
betűkkel nyomtatva:

»A Prónay-János-féle bárba.«

S utána következő sorok:

»Midőn ezeket írjuk, Abonyi Jánosy Jenő,
a mindenki által szeretett férfi, tiszteletbeli
megyei jegyző s lapunk tulajdonosa, talán
már kiadta lelkét. Az előre sejtett párbaj, mely
mára volt határozva, tegnap este ment végbe.
— A helyszínén a párbajsegédek hiába kísér-
tették meg a kibékítést; Jánosy hajlithatlan
maradt. — Ő volt a kihívott, ő lőtt először;
nem talált. — Lőtt Prónay s ellenfele egy nevet
rebeve rogyott a földre. A golyó oldalába
foródott. A felgyógyuláshoz kevés, ugyszólván
semmi remény.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, aug. 5.

Buza okt. — — — — —	38.
Rozs okt.-re — — — — —	22.
Tengeri július 1906. — — — — —	78.
Zab ápr.-ra — — — — —	13.20
Repeze aug.-ra — — — — —	50.

Értéktözsde.

Budapest, aug. 5.

Oszrákhitelrészvény — — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — — —	806.50
Leszámloló bank — — — — —	464.50
Rimamurányi — — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — — —	649.—
Közuti vasut — — — — —	569.50
Városi villam s vasut — — — — —	2450.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. aug. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	115.75
Magyar koronajárdék 4% — — — — —	96.80

Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — — —	87.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	97 —
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — — —	27.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön — — — — —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — — —	166.—
Osztrák járadék papirban — — — — —	100.15
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — — — —	11.9
Osztrák korona járadék — — — — —	100.15
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — — —	7.83
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — — —	66.875
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — — —	67.450
20 frankos aranz (Napolendor) — — — — —	19.08
Német birodalmi márka — — — — —	11.727
London vista — — — — —	240.10
Páris vista — — — — —	45.55
20 márkás arany — — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

„MERKUR”

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek,
üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és el-
adását közvetíti.

**Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, me-
gyei-városi és magán-
tiszttviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett
kieszköztől.**

Ertékpapírok vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások Reclamok
terjesztését.

Hirdetéseket felvételét az összes bel- és
külföldi lapokban nyomtatvá-
nyok megszövegezését, címzését és kibocsá-
tását.

Információkat beszeréz a legszélesebb kör-
ben úgy kereskedelmi, mint
családi ügyekben a legpágyobb discretio és
pontosság mellett a

„MERKUR”

**Kereskedelmi ügynökség Nagy-
Váradon.**

Szent János-u. 6

1263

Kiadó lakások.

Nagypiacz-téren a volt Mandel-féle
házban 2 utczai és két udvari szoba s
a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló
lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Lukács György u. 6 szám alatt volt
Rómer-féle házban 2 udvari szoba s a
hozá tartozó mellékhelyiségekből álló
lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Galamb-utca 110 szám volt Mészá-
ros-féle házban 2 utczai szoba s a hozzá
tartozó mellékhelyiségekből álló lakás
1905. november 1-re kiadó.

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Tisztításhoz csak

Globus
 tisztító kivonatot

 használjunk.
 Legjobb tisztítószert
 a világon

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles teiekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

HIRDETMÉNY.

A *Biharmegyei takarékpénztár* 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és *mai naptól kezdve*

600 kor. névértékű részvényekre

kicseréltetnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében **1 db. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.**
 Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
 igazgatósága.

„Nagyvárad Hítelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
 jelzálogkölcsönöket
 nyújt,**

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Eivállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek, gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Világhírű
előpataki gyógyviz

Számtalan előismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben**, a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérben** s az ezzel járó rásztörő s kedélykór szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lép-daganatokban**, az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epékövekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépda-goknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hőszám zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérsze-génységi állapotoknál.

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő húgykő és fő-vénylerakódás eseteiben kitűnő húgy-savoldó.

6. **A méh idült tömüléseinél, dagai-nál, fehér folyás s rendetlen havad-zásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyer-mekeknek a szervezet ép és erős kifej-lődését vas és mész tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embe-reknek is üdítő italul szolgál, s külö-nösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelfor-galmi irodát

nyitottam. A pénzpiac terén bank tisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyerbő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglalítatik) 10—50 évre a lehető legrovidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottok;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindentéle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálok felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

Egy literes üveg ára 26 fill.

Egy literes üveg ára 26 fill.

Dr. Politzer Jakab szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7.sz.

Bejáróknak és bennlakóknak

Összes vizgyógyászati és villam gyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők-, vibrációs massage-, villamos fényfürdők-, fűhalatiók, forrólégkezelés.

GYÓGYJAVALLATOK: Az idegesség minden neme, tüdő-, gyomor- és bélbajok. Szívántalmak. Női- és nemi-bajok. Csúszos bántalmak, (rheuma) köszvény legidültebb eseteiben is. Forrólégtürdőkkel (szárazhőlégszekrény), a tudomány legújabb vívmányával, nagyszerű eredmények elérhetők. Kényelmes betegszobák. Olcsó fürdőáruk. Kitűnő ellátás.

Teljes penzió (külön szobával együtt) napi 7 korona, második osztály 5 korona. Szakképzett fürdős-zemélyzet. Állandó orvosi felügyelet.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője

Új sarkóraktár!

GERENDAY A. és FIA

akadémiai szobrász
Első országos szabadalmazott bpest
siremlék-mű gyárosok
Nagyváradon Fő-u. 20. sz. alatt
fiókraktárt
nyitottak.

Eladó ház.

A város legegészségesebb levegővel bíró részén egy még 10 évig adómentes ház, mely áll 3 szoba, 2 konyha, pincze és hozzá való mellékhelyiségekből, szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal. 1254.

JEGENYE

Kolozsvármegye

Climatikus gyógyhely Tüdőhurut. Vérszegénység. — Angolkór. — Scrophulonia ellen.

Vásártelki

Moor-fürdők.

Kitűnő és olcsó ellátás.

Igazgató:

Dr. KAZAY KÁLMÁN.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. ér. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztóközséget, hogy tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári ivlámpák áruk mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Homlokzat-festék.
Szárzvami kréta-, mész-, és kőipar részvénytársaság Szárzvam, Sopronm. **A Hydrochromin viharálló és tüzbiztos hidegviz-festék.**

A Hydrochromin száraz por, amely *csak vízzel, minden egyéb toldalék nélkül* vegyítve, már is festésre kész. Alkalmazása tehát bárki részére az elképzelhető legegyszerűbb.

A Hydrochrominnal való máz bármely szilárd alapon, tart és beváll, így mész-, gipsz- és cément-vakolaton, fán, vason és egyéb fémeken, üvegen, porcellánon, agyagedényeken és cémentárakon valamint vásznon vonalozható, mintázható, befesthető, viasszal beereszthető és kefélhető; zománcszerűen sima, kemény és ruganyos lesz, nedvességtől sem puhul meg *esőnek, zivataros időjárásnak ellenáll*, likacsos s ennélfogva *nem gátolja a falakban levő nedvesség elpárolgását* miként pl. az olaj- vagy pedig a kenecze-máz; végül tüzbiztos és vasnál használva a rozsdá ellen kitűnő óvszer.

A Hydrochromin teljesen pótolja az olajfestéket összehasonlíthatatlanul olcsóbb, az enyvfestéknél alig magasabb ár mellett. A mész vagy enyvfesték valamivel csekélyebb költségét azonban bőségesen föléri a Hydrochromin-festés számtalan előnye: mint annak szagtalan, moshatósága, szépsége és tartóssága, nem utolsó sorban pedig az elkészítés egyszerűsége és gyorsasága.

A Hydrochromint fehér valamint a legkülönbözőbb színekben is szállítjuk. Fehér Hydrochromin föld festékekkel és ultramarinnal tetszés szerint színezhető. A keverendő festék 10 százalékánál nagyobb mennyiségű ne legyen.

Szintáblázatot kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.
 1240 Egyedüli raktár Bihar- és Szilágymege részére

BERKES BERTALAN festékkereskedése Nagyvárad, Zöldfa- és Fő-utca.

Wagner Manó-féle nevelő- és tanintézet

nyilvánossági joggal, Rákospalotán,
 (Budapest mellett, vasuti-, posta-, távirat- és telefon-állomás.)

Az intézet **nyilvános nyolcz osztályu** főgymnasiumában, polgári és elemi iskolájában a tanév szeptember hó 1-én kezdődik.

A kiállított bizonyítványok államérvényesek.

Az intézet öt holdnyi parkban, egészséges helyen fekszik. Az ellátás mintaszerű.

A növendékek lehetnek belakók és bejárók.

Értesítővel szolgál

az igazgatóság.

A több mint félszázad óta fenálló

Le Conservateur

francia életbiztosító és kiházasító intézet, leányoknak hozományt, fiuknak kezdő üzleti tőkét, szülőknek nyugalmas aggkört biztosít

csekély évi befizetés alapján.

Az intézet kimutatott tőkéje

482 millió korona

Orvosi vizsgálat nincs!

Magyarországi igazgatóság

Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. szám.

**Előnyös
 feltételek.**

Vezérképviselőség:

**NAGYVÁRAD,
 SCHLAUCH-TÉR,**

Komáromy Jenő.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
 háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
 berendezések, valamint egyes butor-
 darabok a

Magyar Műbutorgyár
 Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
 berendezések műipari vállalata.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Merza Kálmán

szijgyártó

Szent János-utca 48.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Ugymint: **kocsizó szerszámok, lovaglónyerges és hadifelszerelési szijzatok** készítését.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

MERZA KÁLMÁN

szijgyártó

Szent János-utca 48. szám.

Vidéki megrendelések és javítások jutányos áron, gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 1226

Üzletnagyoobbítás miatt

az összes raktáron levő divatkelmék, francia delain és batisztok, zefirek, kartonok női és férfi fehérműek, diszek és bélésárúk stb. az eddigi igazán olcsó árainnál még **olcsóbban** árusítom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árengedmények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek fölve, hogy áruai a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.

MAJLENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

**MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK HATSCHÉK LAJOS
BUDAPEST-VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.**

Eladási hely Rosenberg Izsó urnál Nagyváradon.

**AMERIKAI
ÁRUHÁZ**

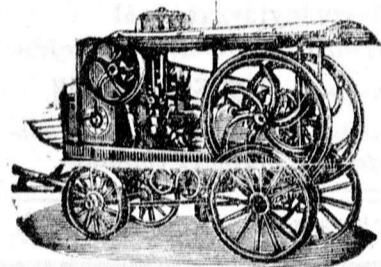
kézmű- és női divatáru raktár
Nagyvárad, Fő utca (Bazár épület).

Valóban bámulatos
olcsó árban lesz most
minden raktáron levő áru eladva,
tekintettel, hogy szezon
végén vagyunk. Tehát ér-
deke mindenkinek szük-
ségletének mielőbbi beszer-

zése.
Amerikai Áruház olcsó árai
utólérhetetlenek.

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépműhelye
Kölcsvári-utca 29/43. Nagyvárad

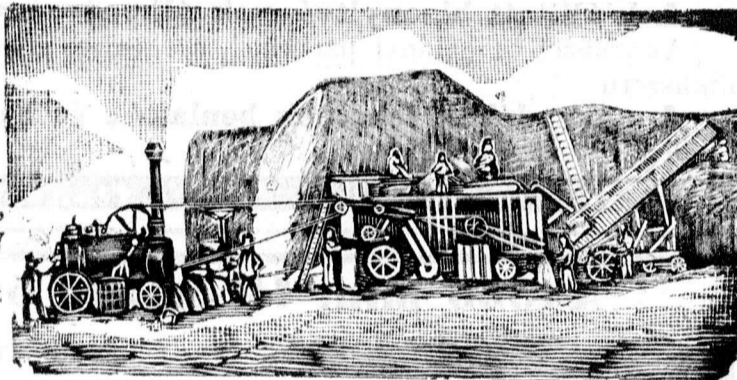

Ajánlom a mai kor igényeinek teljesen meg-
felelő új gépekkel berendezett műhelyemet; s ujo-
nan felépített gőzcseplőgépeimet, valamint elváltak
bármilyen gépek teljes kijavítását avagy ujonan át-
alakítását felelőség mellett; u. m. járgányokat, pet-
róleum, gáz, benzin, gőzmotorokat, gőzgépeket,
gőzcseplőgépeket és mindenféle gépezeteket.

Készíték mindenféle egyenes és hajlított tenge-
lyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz,
öntéseket, csapágyakat megmunkálva, eltörött vagy
minta után.

Teljesen új tüszekrényeket avagy kijavítását
s gőzmalom berendezések javítását elvállalom.

Új villanyvilágító gépeket (Dinamó) teljesen
felszerelve készíték bármilyen nagyságban.

Új gőzhenger furógéppel (cylindere) hengerfurásokat s gép-
ről való leszerelés nélkül vidéken s új karikákkal együtt pontosan
készíték.

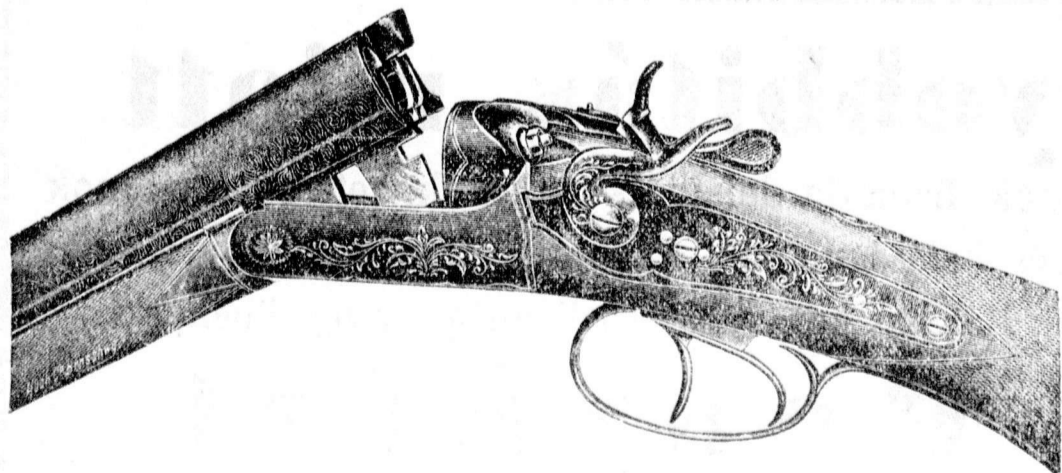
Eladók

több 6—8 lóerejű M. Allami vasrámas új csep-
lőgépek, 6—8 lóerejű gőzgépek új használatien-
gedélylyel teljesen üzemképesek felelőség mellett

Lőrincz Mór Nagyvárad, Szt. János-u. elején.

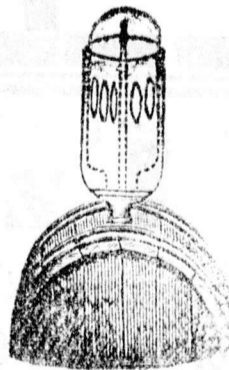
Lüttichi, An-
gol és suhli
töltények és vadászati kellékek a legmérsékeltebb árban.

FEGYVEREK,

Szenzációs találmány
boraink védelmére.

Ezen Hidraulikus akná-
val lefolytatt bornál nem
szükséges a töltőgépet ha-
vonta ismételni. A csa-
pon álló bort megmenti a
borvirág, vagyis penésztől
ez által nem lesz soha za-
varos és savanyu, így
utolsó cseppig kristály
tisztán eresztődik le a
bor és fölöslegessé válik a
kis hordókba való lehu-
gálás, vagy üvegbe töltő-
getés. Darabja 1 forint.
Hozzávaló 1 üveg oesztli-
lin 35 kr.

Kapható Lőrincz Mórnál Nagyváradon.

Hajvágó gépek, önberetvák. mezek nagy választékban.
Gramophon gépek és le-